

U 36/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin sekä Kanadan välisen digitaalista kauppaa koskevan sopimuksen neuvottelemisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle muistio Euroopan unionin sekä Kanadan välisen digitaalista kauppaa koskevan sopimuksen neuvottelemisesta.

Helsingissä 4.6.2026

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio

Yksikönpäällikkö Kent Wilska

EUROOPAN UNIONIN SEKÄ KANADAN VÄLISEN DIGITAALISTA KAUPPAA KOSKEVAN SOPIMUKSEN NEUVOTTELEMINEN**1 Tausta ja sopimuksen tavoite**

Euroopan unionin neuvosto valtuutti 24. päivänä marraskuuta 2025 komission aloittamaan neuvottelut digitaalisen kaupan sopimuksen aikaansaamisesta Kanadan kanssa. Alustavia keskusteluja Kanadan kanssa käytiin helmikuussa 2026 ja sopimusneuvottelujen ensimmäinen virallinen neuvottelukierros käytiin huhtikuussa 2026.

Neuvottelujen tavoitteena on vahvistaa digitaalisesti tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen kauppaa koskevat säännöt Euroopan unionin ja Kanadan välillä. Tavoitteena on kunnianhimoinen sopimus, joka toisi oikeudellista varmuutta yrityksille ja kuluttajille ja helpottaisi näin kauppaa sekä vähentäisi perusteettomia kaupan esteitä.

EU:n ja Kanadan välistä laaja-alaista talous- ja kauppasopimusta (CETA) on sovellettu väliaikaisesti vuodesta 2017. CETA-sopimuksessa on jonkin verran digitaaliseen kauppaan liittyviä määräyksiä, mutta määräykset ovat suppeampia ja vähemmän kunnianhimoisia kuin EU:n uusimmissa vapaakauppasopimuksissa. Nyt neuvoteltava sopimus täydentäisi osapuolten välisiä kauppasääntöjä moderneilla digitaalisen kaupan säännöillä.

EU on vastikään saanut valmiiksi vastaavat sopimukset Singaporen ja Etelä-Korean kanssa. Singaporen kanssa digitaalisen kaupan sopimus allekirjoitettiin toukokuussa 2025 ja se tuli voimaan 1. päivänä helmikuuta 2026. Etelä-Korean kanssa digitaalisen kaupan sopimus on tarkoitus allekirjoittaa 10. päivänä kesäkuuta EU:n ja Etelä-Korean välisessä huippukokouksessa.

2 Sopimuksen pääasiallinen sisältö

Neuvotteluissa käsitellään laajasti digitaaliseen kauppaan liittyviä kysymyksiä, kuten sähköiset allekirjoitukset ja laskut, sähköisten toimitusten tullittomuus, rajat ylittävät tietovirrat, lähdekoodien paljastamisvaatimusten kieltäminen, pääsy internetiin, hallinnon avoin data, sähköisten tullimenettelyjen edistäminen sekä roskapostin kieltäminen ja online-kuluttajansuoja.

Sopimusta neuvotellaan samalta pohjalta kuin EU:n uusimpien vapaakauppasopimusten digitaalisen kaupan lukujen sisältöä. EU:n ehdotus sopimuksen tekstiksi on julkaistu komission verkkosivuilla. Lopulliseen tekstiin tulee mukaan myös joitakin Kanadan olemassa olevien tähän teemaan liittyvien sopimusten aiheita.

Komission tavoitteena on saada neuvottelut Kanadan kanssa nopeasti valmiiksi. Virallisia neuvottelukierroksia on käyty kaksi, viimeisin toukokuun puolivälissä. Molemmat osapuolet ovat hyvin sitoutuneita neuvotteluihin. Neuvotteluja käydään noin kerran kuussa.

3 Sopimuksen oikeusperusta

Komissio neuvottelee sopimusta unionin puolesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan mukaisessa menettelyssä. Sopimuksen aineellinen oikeusperusta voidaan määritellä tarkasti vasta siinä vaiheessa, kun lopullinen sopimusteksti on valmis. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan tavoiteltu sopimus sisältäisi ainoastaan kauppapolitiikan alaan kuuluvia määräyksiä (SEUT 207.4 artikla). Neuvosto tekisi tällöin päätöksen sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä määränemmistöllä.

Neuvoston päätös sopimuksen allekirjoittamisesta ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemista tai hyväksyntää. Neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä edellyttää kuitenkin parlamentin hyväksyntää SEUT 218 artiklan 6(a) kohdan mukaan. Parlamentille tiedotetaan asiasta menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218 artiklan 10 mukaisesti.

4 Sopimuksen vaikutukset

Neuvottelut digitaalisen kaupan säännöistä ovat osa Kanadan kanssa tehtävää monipuolista yhteistyötä digitaalisen maailman sääntöjen, avoimen sääntöpohjaisen kaupan sekä kaupan arvoketjujen vahvistamiseksi. EU:lla on tiiviit ja dynaamiset kauppasuhteet Kanadan kanssa ja maa on myös EU:lle geopoliittisesti tärkeä samanmielinen kumppani.

Neuvoteltavan sopimuksen taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida tarkasti. Neuvoteltavalla sopimuksella odotetaan olevan myönteisiä vaikutuksia EU:n ja Kanadan välisille kaupallisille suhteille sekä yhteistyölle. Digitaalisen kaupan yhteisten sääntöjen luominen lisäisi liiketoimintaympäristön vakautta ja vähentäisi kaupan esteitä.

Suomen tavarakaupan kokonaisvienti Kanadaan vuonna 2024 oli noin 906,5 miljoonaa euroa. Laskua vuoden 2023 kokonaisviennistä oli noin 194 miljoonaa euroa. Suurimmat vientiartikkeliryhmät vuonna 2024 olivat koneet ja mekaaniset laitteet, nikkeli, sähkökoneet ja malmit. Tavarakaupan kokonaistuonti Kanadasta Suomeen vuonna 2024 oli noin 724,8 miljoonaa euroa. Kasvua vuodesta 2023 oli noin 222,6 miljoonaa euroa. Suurimmat tuontiartikkeliryhmät olivat malmit, kivennäispolttoaineet ja lannoitteet.

Suomi vei vuonna 2024 Kanadaan palveluita 446 miljoonan euron arvosta. Palvelutuonti Kanadasta oli 432 miljoonaa euroa. Suomesta vietiin Kanadaan pääosin ICT- ja liike-elämän palveluita (mm. konsultointi). Kanadasta tuotiin eniten liike-elämän palveluita sekä kuljetuspalveluita. Suomalaisen yritysten tytäryhtiöitä toimi vuonna 2023 Kanadassa 52 kpl ja ne työllistivät 10 388 henkilöä. Kanadalaisten yritysten tytäryhtiöitä toimi vuonna 2023 Suomessa 40 kpl ja ne työllistivät 5609 henkilöä.

Lisääntyvän yhteistyön vuoksi sopimuksella arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia Suomelle. Neuvoteltavalla sopimuksella ei odoteta olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon.

5 Sopimuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Sopimus tulee tämänhetkisen arvion mukaan sisältämään ainoastaan EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Neuvottelujen tässä vaiheessa ei voida vielä tyhjentävästi todeta, mitkä kaikki kysymykset tulevat olemaan osana tehtävää sopimusta, mitä vaikutuksia niillä tulee olemaan lainsäädännön alaan ja tuleeko joitain määräyksiä kuulumaan kansalliseen toimivaltaan. Tämänhetkisen neuvottelutilanteen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että on todennäköistä, että sopimus tulee sisältämään määräyksiä, jotka sivuavat osin Suomessa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Mikäli tulevaan sopimukseen sisältyy määräyksiä rajat ylittävistä tietovirroista (neuvottelukysymys on vielä avoinna), mukaan tulee myös EU:n kauppapoliittisen linjan mukainen henkilötietojen suojaan liittyvä poikkeus, jossa todetaan, että osapuolilla säilyy oikeus ottaa käyttöön henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa koskevia toimenpiteitä. Henkilötietojen suoja kuuluu lainsäädännön alaan ja on merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Myös EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvataan yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa jokaisen oikeus henkilötietojen suojaan. Sopimuksen soveltamiseen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään tarkemmin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679. Se on EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta eikä lähtökohtaisesti edellytä sopimuksen soveltamisalalla sitä täydentävää kansallista lainsäädäntöä (ks. PeVL 14/2018 vp). SEUT 16 artiklan mukaisesti tässä yhteydessä myös henkilötietojen suoja koskeva lainsäädäntö kuuluu unionin toimivaltaan.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta. Sopimuksen ala kuuluu itsehallintolain 27 § 12 kohdan (ulkomaankauppa) mukaan valtakunnan toimivaltaan.

7 Sopimuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä

EU:n kannanottoja sopimusneuvotteluissa on valmisteltu neuvoston kauppapoliittisessa komiteassa, pääosin sen palveluita ja investointeja käsittelevässä kokoonpanossa.

Neuvottelut etenevät ripeää tahtia ja eduskunnan kannan tulisi valtioneuvoston tämänhetkisen arvion mukaan olla käytettävissä kesäkuun aikana.

8 Sopimuksen kansallinen käsittely

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa, pääosin kauppapoliittisen jaoston (EU2) palvelukauppa-alajaostossa. U-kirjelmää on käsitelty kauppapoliittisen jaoston kirjallisessa menettelyssä 27.-28.5.2026.

Eduskunnalle annettiin selvitys ehdotuksesta neuvottelumandaatiksi 13.10.2025 eduskuntaan saapuneella E-kirjeellä E 87/2025 vp. Ulkoasianvaliokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan.

9 Sopimuksen allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

Neuvottelujen ollessa kesken sopimuksen allekirjoittamisen ajankohdasta, mahdollisesta väliaikaisesta soveltamisesta tai sopimuksen voimaantulosta ei ole vielä tietoa.

10 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa digitaalisen kaupan sääntöjen solmimista Kanadan kanssa. Sitovat digitaalisen kaupan säännöt lisäisivät oikeusvarmuutta ja luottamusta ja sitä kautta osapuolten välistä kauppaa, ja parantaisivat täten myös suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä Kanadan markkinoilla.

Valtioneuvosto katsoo aiempien kantojensa pohjalta seuraavaa:

Valtioneuvosto kannattaa tavoitetta luoda digitaalista kauppaa ja datataloutta koskevia kansainvälisiä sääntöjä (ml. kauppasopimukset). Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että näillä säännöillä pystytään edistämään tehokkaasti avoimia digitaalisia markkinoita, varmistamaan kansainväliset tietovirrat tietosuojasta tinkimättä ja edistämään kuluttajien luottamusta verkkoympäristöön. (E 24/2020 vp)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU tekee aktiivista yhteistyötä saman mielisten maiden kanssa sen varmistamiseksi, että globaalin digitaalisen maailman säännöt vastaavat arvopohjaamme. (E 48/2021 vp)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sopimusvelvoitteilla pystyttäisiin vaikuttamaan tehokkaasti digitaaliseen protektionismiin. (E 5/2019 vp)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvoteltavat määräykset olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset EU:n olemassa olevien ja parhaillaan neuvoteltavina olevien vapaakauppasopimusten vastaavien määräysten kanssa. (E 97/2022 vp)

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että kauppasopimuksissa ei neuvotella tai vaikuteta tietosuojaan tasoon EU:ssa, mukaan lukien sähköisen viestinnän tietosuoja. (E 38/2017 vp)